

دریغ و تسلی

دکتر حسن حبیبی مردی که خرد علمی و سیاسی را با نجابت و اخلاق جمع کرده بود و از ذوق هنری و قوه ابداع نیز بهره‌ها داشت در 76 سالگی از این جهان سپنجی رخت به سرای باقی کشید و از انواع رنج‌های جانکاهی که بخصوص در سال‌های آخر عمر به جسم و جاننش افتاده بود، رهایی یافت. من دکتر حبیبی را از آن زمان که وارد دانشکده ادبیات دانشگاه تهران شدم، می‌شناسم. او از آغاز جوانی که همزمان در 2 رشته حقوق و فلسفه تحصیل می‌کرد، تا آخرین ساعات زندگی‌اش همواره رهرو دانش و معرفت بود و با اینکه در سراسر عمر خود به سیاست و امر سیاسی مشغول بود و می‌اندیشید، هرگز به جهان و زندگی و فرهنگ، با چشم سیاست نگاه نکرد.

وقتی به همت مرحوم دکتر احسان زراقی مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی تأسیس شد، دکتر حبیبی مدتی کوتاه در آنجا به کار پژوهش پرداخت و سپس به فرانسه رفت و تا زمانی که انقلاب اوج گرفت در آنجا کار علمی و فعالیت سیاسی ضد استبدادی را ادامه داد و در بحبوه انقلاب پیش‌نویس قانون اساسی جمهوری اسلامی را نوشت.

او پس از انقلاب در طی مدتی قریب 25 سال در مناصب مهم و مؤثر سیاسی خدمت کرد. در 10 سال اخیر بیشتر هم خود را مصروف سامان‌دادن به کار فرهنگستان زبان و ادب فارسی و تأسیس بنیاد بسیار مهم ایران‌شناسی کرد.

شاید هنوز قدر و اهمیت کاری که دکتر حبیبی در ایران‌شناسی کرده است، مجهول باشد. چند ماه پیش به ایشان گفتم تاریخ ایران‌شناسی در ایران به 2 دوره تقسیم می‌شود. یک دوره از ابتدای تاریخ شرق‌شناسی تا زمان تأسیس بنیاد ایران‌شناسی و دیگر از آغاز تأسیس این بنیاد تاکنون. ایشان آن را شوخی و تعارف تلقی کرد. اما وقتی پرسیدم بنای ساختمان بنیاد را کدام معمار طراحی کرده است و معلوم شد که خود طراح آن بوده‌اند، گفتم ایران‌شناسی به عنوان شعبه‌ای از شرق‌شناسی می‌بایست و مناسب بود که در یک بنای قدیمی استقرار یابد اما این بنایی که شما طراحی کرده و ساخته‌اید با ایران‌شناسی دیگری مناسبت دارد و فکر می‌کنم کار ایران‌شناسی در این بنا نیز با ایران‌شناسی مرسوم تفاوت‌ها دارد. اما مرحوم دکتر حبیبی که در عین صراحت بسیار متواضع بود، برای اینکه سخن را به مجرای دیگری بیدازد، حکایت ساختن بنا را به تفصیل بیان کرد.

دریغا که این مرد بزرگ دیگر در میان ما نیست.

درگذشت دکتر حبیبی ضایعه و مصیبتی بزرگ برای همه اهل دانش و فرهنگ است. من این مصیبت را به همه اهل دانش و فرهنگ و خانواده محترم‌شان و بخصوص به همسر فداکار و فرزند گرامی و برادر ارجمندشان تسلیت می‌گویم.